

Joan Font

Montserrat Minobis

L'any 1988 serà recordat per tots els qui formen Comediants com l'any més al·lucinant de tots, perquè, des de Bogotà passant per Chicago i l'Europa Central i acabant al Japó, el seu espectacle *Dimonis* ha impressionat públics diversos i heterogenis. Joan Font és la veu i l'ànima de Comediants. I és amb ell amb qui una tarda del mes de desembre, emmarcada ja dins el context de les festes nadalenques, conversem tots dos sobre els viatges, els projectes, el present i el futur de Comediants.

—Qui és en Joan Font?

—Doncs un xavalet, encara que amb la seva edat corresponent i amb el carnet d'identitat 39.114.979 (número que s'ha de saber de memòria per si de cas...) que és fill d'Olesa de Montserrat (on es representa la famosa Passió) i que viu i treballa a Canet de Mar, a *Canet sur mer...*

—Així, doncs, no és res estrany la teva afició al món de la farandula?

—No, és clar! Això és un virus que em va atacar de molt petit. La meua mare explica que jo, abans de néixer, ja estava en escena, i que quan tenia molts pocs mesos ja havia trepitjat un escenari...

—En Joan Font, però, és l'ànima de Comediants?

—L'ànima... Més que l'ànima jo penso que en sóc una part, un membre de Comediants que ajuda a fer que tots plegats conformem un cos amb ànima.

—Però un cos té un cap, uns braços, unes cames... en Joan Font, on el situem en aquest cos de Comediants?

—A mi em sembla que sóc com aquella peça petitona que, sense ser imprescindible, és molt important perquè és la que lliga un gran engranatge. Em sembla que em toca fer el paper de *motivador*, de catalitzador i després també el de provocador.

—Comediants que sou: pallassos, mims, músics, ballarins, actors o comedians?

—Som una mica tot el que has dit. De tota manera, el diccionari diu que *comedian* és aquella persona que expressa allò que no sent i això, a mi especialment, sempre m'ha fet molt feliç.

—Llibres, cinema, són complementaris o formen part de l'estructura de Comediants?

—Nosaltres, des de bon començament, ja vam dir que no ens conformariem amb una sola història. No som un grup de repetició o d'un sol espectacle fins que aquest acabi per esgotament, no; i tot per una raó molt senzilla, perquè ens volem sentir vius i després perquè creiem que el més genial de la nostra professió és la creació. Per tant, negar aquesta possibilitat és absurd.

—El teatre al carrer és l'expressió màxima del món teatral de Comediants?

—Jo penso que, per nosaltres, el Teatre al carrer és amb

veu i ànima de Comediants

majúscules. No cal oblidar que el teatre al carrer, dins el món clàssic, ha estat sempre el teatre popular per excel·lència. Shakespeare, Brecht... són autors de Teatre (amb majúscules) popular. En aquest sentit, quan parlem de Comediants i en la definició més clàssica de la paraula, estem parlant d'uns fets que la gent té assimilats com una cosa quotidiana, com fer els dimonis al carrer o com transformar una plaça en un gran mar... o el Poble Espanyol en un infern. Parlem de teatre popular. Per això el reivindico i el reivindicaré, i moriré per ell fins i tot, si convé. Jo reivindico el teatre al carrer com una fórmula d'arrossegament de l'espectador cap al teatre. Pensa que puc ben dir, amb el cor a la mà, que aquest any ens han vist mig milió de persones... (quan en Flotats diu que en cinc anys aquesta és la quantitat que l'ha vist, a ell). Això vol dir que amb la nostra manera de fer també hem estat sembradors. Hem anat a Tàrraga a fer fires... i a molts altres indrets. I a la gent que ens ha vist sempre, sempre, li ha quedat alguna cosa, que després els durà a veure'ns una altra vegada o bé pagaran

una entrada i aniran a veure altres espectacles teatrals. En un país on el teatre no era pràcticament res, un zero a l'esquerre, ens hem convertit —Catalunya s'ha convertit— en un país de prestigi que té unes companyies excel·lents, conegudes arreu del món, com ara és, i personalitzo si m'ho permetes, el nostre cas.

—Els Dimonis formen part indissoluble de la vida i l'obra de Comediants?

—És un fet intrínsec de Comediants. I com a espectacle al carrer jo crec que no és pot anar gaire més enllà, almenys per als Comediants, perquè un espectacle amb 100.000 espectadors, com vam tenir a Bogotà, sense que es donés cap tipus d'incident és molt difícil de superar. Un espectacle on jugues amb el foc i la por, en certa manera, on es traspassen unes barreres que ni jo mateix et puc dir quines són és, sense dubte, un punt culminant en la nostra història teatral.

—La Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga que representeu, on quin lloc ocupa en el món teatral de Comediants?

—Jo dic sempre el mateix: què s'ha fet a Catalunya, llevat de Barcelona, en deu anys

de teatre al carrer que no s'ha fet res més. Aleshores jo puc dir que és un gran encert de Comediants haver ajudat a crear i potenciar la Fira; que Comediants n'hagi desaparegut i això continuï vol dir que el nostre pas ha estat important. I voldria dir més, que la Fira de Tàrraga era un punt de referència obligat per a la gent de casa els dos primers anys i que el tercer ja ho va començar a ser per a la gent de fora, d'altres indrets de l'Estat i fins i tot de l'estranger. I continuo pensant que és molt poca cosa tenir només un Tàrraga...

—Roda el món i torna al Born, en aquest cas, Canet de Mar, pàtria i seu de Comediants. Què hi feu, ara?

—Doncs, mira, el gran projecte de Comediants per al 1989, a més d'haver de tornar al Japó, és a Canet de Mar, amb la *carpa* que hem d'acabar i tirar endavant. Ara tenim un espai que és la cúpula geodèsica. Hi ha una carpa mitjana per poder esponjar la gran i assajar-hi els músics i qui convingui i una altra carpa petitona per dur-hi a terme treballs més petits, més personals... Tot plegat serà el gran repte de Comediants o la gran

fita que es plasma en aquest centre, que ja té hostes a punt d'arribar. Per exemple, un grup de disset persones de Chicago, que ens van conèixer quan hi vam ser a fer els Dimonis i que ens volen conèixer de més a prop i veure com treballem. Aquests ja seran aquí a partir del mes de gener. El juliol és prevista la celebració d'un altre curs internacional de teatre, obert a tothom, a través de l'Institut del Teatre. I al mateix temps, el mes de juliol, volem obrir al públic una experiència inèdita que no serà altra que oferir un espectacle que duri tota la nit. Un espectacle on hi haurà de tot: pel·lícules, espectacle teatral... podran beure una cervesa, podran ballar...

—Un espai polivalent?

—Sí. Nosaltres ho hem titulat justament així. I a la tardor tenim ganes de fer el mateix però treballant amb la mainada, perquè vegin i aprenguin que el teatre no és una cosa avorrida. I finalment també volem aprofitar l'espai per poder fer treballs de vídeo i tot el que calgui.

—De fet, estareu oferint un centre de serveis teatrals, no?

—Això mateix. Un centre de creació i producció.

—I si et pregunto per l'estat del teatre català o a Catalunya, què em diràs?

—Doncs mira, jo penso que Catalunya és un país molt ric i variat pel que fa al teatre. I l'única cosa que cal assenyalar és que els poders, tots els poders i del color que siguin, han fet servir la cultura (i no oblidem que el teatre és cultura) més com a bandera de la seva plataforma política que cap altra cosa. I això vol dir que un art que era sostingut pel poble passa a dependre descaradament del poder. I aquí sorgeix el desconcert perquè hi ha —i es donen— situacions desproporcionades.

—No creus que els professionals s'han deixat guanyar pel proteccionisme que suposen les subvencions? No haurien de desaparèixer?

—Mira, jo crec que si desapareguessin totes, hi hauria molts professionals, i no tinc cap dubte que hi sortiríem guanyant. Però totes, totes, eh? Encara que crec que valen ajudes perquè ara hi ha altres llenguatges, per exemple, la TV i el vídeo, que fan una competència molt forta.

—Quins projectes, a més de la carpa, us bullen?

—Doncs, i per acabar-ho a final del 89, volem fer una sèrie televisiva sobre la nit. La volem esbrèmer i donar-li tot el seu sentit. Un programa de TV fet i pensat justament per la nit. Quan dic això vull dir que una part de la sèrie es pugui passar a hores diguem-ne d'audiència popular i una altra ja ben avançada la nit.

—Podríem acabar dient que, amb Comediants, la imaginació al poder?

—No, perquè el poder, a vegades, és sinònim de corrupció. M'agradaria més dir que Comediants es queden amb la imaginació a tope i deixen el poder a qui el vulgui.

TECA A LA FILMO

Ramon Font

Klaatu barada nikto

Divendres passat, l'Espinàs recordava el paper de l'atzar en els descobriments vitals, quan un parentesi fortuït pot ser la porta d'entrada a un món nou.

Els va passar a dos destacats cinèfils en ple centre de Barcelona. Formaven part d'un jurat i havien de veure un film en projecció privada. La còpia era en camí però s'endarreria, i per fer temps van baixar al bar del costat. Feien petar la xerrada i com que, evidentment, parlaven de cinema d'altres s'hi van afegir. Així, l'un, crític de cinema i solter empedreït, hi va trobar la noia de la seva vida; l'altre tampoc se'n va anar amb les mans buides: el cambrer, al qual coneixia feia temps perquè treballava al costat, però no li sabia la fal·lera cinematogràfica, se li va revelar i el va sorprendre amb aquestes paraules: Klaatu barada nikto. La contrasenya va inaugurar substancioses tertúlies a l'hora d'esmorzar.

Klaatu és l'extraterrestre d'Ultimátum a la Terra, un dels primers films de ciència-ficció que amaga una al·legoria pacifista, i la frase en qüestió és el talismà que evita la destrucció planetària. A vegades, els detalls fan un film. I en aquest, fill de la guerra freda, la por atòmica i el maccarthysme, n'hi ha més d'un que no s'ha esborrat de la memòria de qui el va veure en la seva infantesa. No hi fa res que la direcció de Robert Wise no sigui brillant ni distingida, com tampoc ho és a Sonrisas y lágrimas, musical de Rodgers & Hammerstein basat en la història de la família Trapp: ni això ni l'advertència de John Gillet, l'incansable viatger de la filmoteca britànica, als al·lèrgics a les monges cantaires i als nens dolçament innocents no impediren que el film es convertís en un dels més recalitrants campions de taquilla de tots els temps.

En la corda adulta, les cintes més interessants són les espanyoles, una d'holandesa i una de sueca. Tenim en primer lloc el díptic que Vicente Aranda ha consagrat al personatge del Lute: Camina o revienta i Mañana seré libre. Més enllà de la biografia, a l'autor li va interessar l'època, la marginació d'un grup social i el mecanisme polític de la representació. Potser el millor comentar el va fer Eleuterio Sánchez quan el film es va presentar a Canes i va dir públicament a Imanol Arias: "Per fi puc ser Eleuterio Sánchez. Ara el Lute ets tu".

Com ja va fer a La Sabina, Borrau es va centrar a Rio abajo en un grup heterogeni, en el qual les diferències socials i culturals del microcosmos fronterer, a cavall entre Mèxic i els EUA, es reflecteixen en diferències de llenguatge. Quan el film es va estrenar, a Madrid es va passar la versió original i a Barcelona la doblada, de manera que es perdia una part de la seva riquesa. Ara s'ha intentat programar la primera, però ha estat en va.

La religió és l'únic element comú a El cuarto hombre, de Paul Verhoeven, el director de Robocop, que té aquí un material més ric entre les mans i li fa honor, i El séptimo sello, d'Ingmar Bergman —i així acabem com hem començat, amb una al·legoria de la por atòmica.